

7 maig 2009

Vicenç Navarro.

Catedràtic de Polítiques Públiques. Universitat Pompeu Fabra

L'escassa cultura democràtica de les dretes a Catalunya

La cultura democràtica de les dretes a Espanya és molt limitada i els indicadors d'això són múltiples. Imaginin-se la cridòria que es donaria en el nostre país si Espanya estigués governada per una coalició del PSOE amb altres partits a la seva esquerra, com Esquerra Unida (IU), i s'hagués assignat el Ministeri de l'Interior (encarregat de la Policia Nacional) a un dirigent d'aquest partit. Les dretes i els mitjans d'informació i persuasió que tenen a la seva disposició (que són molts) s'esquinçarien els vestits i utilitzarien tot tipus d'arguments per mobilitzar l'opinió popular en contra de tal situació, que definirien com a intolerable. Considerarien una clara provocació que un dirigent de IU estigués a càrrec de les forces de l'ordre. Si, a més, el nou Ministre de l'Interior volgués fer canvis substancials en la Policia Nacional i criticqués aquells agents que en l'exercici de la seva funció s'extralimitessin i realitzessin actes impropis d'una societat democràtica, l'agitació i empipament arribarien a dimensions d'estridència. Per a les dretes, la funció principal de la policia ha estat sempre la de sostenir amb mà dura les relacions de poder en la societat. Que ara vingués un 'roig' que desitgés canviar aquestes relacions de poder, així com la manera de comportar-se dels agents del que consideren ser "la seva policia", defensora de tal ordre, depassaria per a ells els nivells del que es tolerable.

Les dretes catalanes

Doncs bé, això és el que ha passat a Catalunya. La Conselleria de l'Interior, que és el màxim responsable polític de la Policia

Autonòmica, la dirigeix Joan Saura, dirigent de la coalició ICV-EUiA, arrelada en la tradició comunista del PSUC. Aquesta força política és part del govern tripartit, la coalició de partits d'esquerra que governa Catalunya des del 2004. El dia 18 de març, tal policia va reprimir unes protestes dels estudiants anti-Bolonya i alguns agents es van extralimitar en el curs de les seves funcions. Joan Saura va condemnar aquests abusos públicament, i aquí es va desencadenar una tempesta política i mediàtica, de les moltes que creen les dretes (i els seus mitjans, que són molts) per desacreditar Saura i, de passada, el govern tripartit. Les dretes i diversos dels seus intel·lectuals afins van mostrar clarament l'origen de la seva animositat. Així, el portaveu de la dreta nacionalista, el Sr. Pujol, va dir clarament que la Policia Autonòmica no podia estar dirigida per un partit successor del PSUC. Així de clar. Al partit hereu de la força política, el PSUC, no se li hauria d'haver permès, segons tal senyor, que dirigís la Policia Autonòmica.

I un intel·lectual, Joan B. Culla, pertanyent al conservadorisme nacionalista i afí a CiU, en la seva columna setmanal en el diari 'El País', edició Catalunya (04.03.09), va escriure un article "**Policia i Responsabilitat Política**" en el qual, amb els insults i sarcasmes que caracteritzen les dretes a Espanya (tant centrals com perifèriques), i que ell reproduïx en tots els seus articles, va acusar Saura de voler dur "la batuta de comissaris polítics de pacotilla", que va sobreaccionar al comportament d'alguns agents de la Policia Autonòmica "com si allò hagués estat el diumenge sagnant de Sant Petersburg". Una resposta inspirada –segons Culla– "per un materialisme històric que li va dur a refusar defensar els Mossos, però els ofereix millores redistributives i subvencions sindicals". Segons Culla, l'origen del problema està en el fet que el Conseller Saura és un roig inspirat pel materialisme històric que millora les condicions de vida dels policies i en canvi no els defensa quan fan les coses malament. Segons tal autor, la funció d'un Conseller o d'un Ministre de l'Interior és donar suport al Cos de Policia i a cadascun dels seus agents, facin el que facin, i passi el que passi, ja que tals crítiques públiques afebleixen el corporativisme del Cos, necessari, segons ell, per a l'exercici del seu treball. És un profund error, segons Culla, que un Conseller o un Ministre critiqui públicament els excessos d'alguns agents. El que tal autoritat política (i el partit que representa) ha de fer és donar suport a la policia "sense que li tremolin les cames". Segons tal autor, el Conseller hagués hagut de prendre com a model

aquells Ministres de l'Interior de l'Estat espanyol que mai van denunciar públicament la utilització de la tortura per part de la policia o fins i tot l'assassinat polític (com en el cas dels GAL). El Sr. Culla aplaudeix aquell silenci públic, dictat per les "raons d'Estat" (l'expressió que utilitza). Segons tal senyor, "només l'oposició o la premsa haurien de fer aquesta crítica públicament". Ni el Ministre, ni el Conseller, ni el partit al qual pertanyen han de criticar públicament la Policia Nacional, sigui aquesta estatal o autonòmica.

Seguint tal argumentació, un Ministre o Conseller d'Hisenda mai hauria de criticar públicament a uns inspectors d'Hisenda embolicats en casos de corrupció per no danyar el corporativisme del cos d'inspectors, o un Ministre de Defensa mai hauria de criticar públicament el comportament colpista de membres dels Exèrcits, o el Ministre de Sanitat mai hauria de criticar públicament aquells professionals que no es comporten èticament en les seves pràctiques clíniques. Aquesta percepció corporativista de l'Estat, tan típicament dretana, és profundament antidemocràtica i té una visió errònia del que és l'Administració Pública, la qual hauria d'estar al servei de la població, tal com reflecteix la terminologia anglosaxona, definint els funcionaris públics com a 'civil servants', és a dir, servidors de la societat. I és precisament el govern de torn, i els diferents Ministres o Consellers, els que són responsables que l'administració pública en el seu sector serveixi la ciutadania, aplaudint els servidors públics quan ho fan bé, i criticant-los quan ho fan malament. I això pertoca amb especial importància als cossos de seguretat d'un país, com el nostre, en què tals forces van ser històricament poc sensibles a la cultura democràtica.

Quina és la funció del Govern

Catalunya té avui una eficient i popular Policia Autonòmica, els Mossos. I això, com a resultat no només de la seva formació democràtica sinó també de la constant supervisió dels governs democràtics que han denunciat, com ara ho ha fet Saura, les males pràctiques que alguns agents han manifestat en l'exercici del seu deure. El ciutadà s'ha de sentir defensat i protegit dels possibles abusos que qualsevol membre de l'Administració pública pugui realitzar. Es per això que no hauria de ser funció només de l'oposició o de la premsa, o dels tribunals –com Culla escriu– sinó del govern i del Conseller de l'Interior o del Ministre del mateix ram, el vigilar, supervisar i criticar, no només privadament sinó també públicament,

els comportaments que s'allunyin de tal servei al públic. El que el Conseller Saura va fer –criticar públicament aquells agents que es van extralimitar en el seu treball– és un pas necessari per continuar la democratització d'un cos policial, pràctica que ha de realitzar-se contínuament, perquè aquesta és la seva funció. No cal dir que el Conseller, i el Govern, han de ser subjecte de crítica i escrutini constant per part de les forces d'oposició i dels mitjans. I segur que hi ha hagut decisions preses per Saura o pel Govern que són millorables. Però aquest no és el tema que s'analitza en aquest text o en els escrits de Culla. El que considero que s'ha de criticar a Culla és la seva postura que el Conseller d'Interior (per raons d'Estat), no pot criticar públicament la Policia quan agents de tal cos es comporten d'una manera censurable en una democràcia. I també s'ha de criticar la seva postura que un dirigent d'esquerres no pugui dirigir la policia, tret que abandoni la seva ideologia. Ideologia que, el Sr. Culla no ho hauria d'oblidar, va motivar la força política que va liderar la lluita reeixida per la democràcia i per la identitat catalana, i que ha permès ara al Sr. Culla escriure per insultar aquell partit constantment des dels mitjans als quals té fàcil accés. Crítica és el que contribueix a la democràcia. Insult/sarcasme, la deteriora.

L'insult com a arma política

Una última observació. Vaig enviar aquest article a 'El País' en la seva edició de Catalunya, perquè publicuessin la meva crítica a l'article de Culla. 'El País', on s'havia publicat l'article de Culla, es va negar a publicar-lo indicant-me que tenien com a política editorial no publicar articles que debatessin les postures presentades pel Sr. Culla, oferint-li, segons sembla, plena immunitat. Em permetien com a màxim escriure una breu Carta al Director, la qual cosa vaig fer. El Sr. Culla immediatament va respondre, indicant que tenia tot el dret de criticar els hereus del PSUC, dret que mai vaig qüestionar en la meva carta o en els meus escrits. Segons sembla, tal senyor no sap distingir l'insult de la crítica. Però el que trobo sorprenent és que em va acusar en la seva rèplica "de no poder suportar la mera difusió política d'idees distintes a les seves". Culla té una percepció una mica esbiaixada del que hauria de ser la difusió política d'idees en una democràcia. Tal difusió s'hauria de basar en una igualtat d'oportunitats per a totes les idees, la qual cosa no ocorre, i d'això Culla n'hauria de ser plenament conscient, ja que és beneficiari del desequilibri en les possibilitats de tenir accés a la presentació d'idees. Culla té una columna setmanal a 'El País' de Catalunya (des d'on no només critica –la qual cosa em

sembla molt bé- sinó que insulta contribuint a la crispació política, com les dretes sempre fan. Una columna que no és disponible en tal diari i amb la mateixa freqüència a cap articulista d'esquerres. En el meu cas, publicaven un article cada tres mesos. Culla també és l'articulista que apareix amb major freqüència (i per molt) en els mitjans públics d'informació de la Generalitat, TV3 i Catalunya Ràdio), encara hegemnitzats per la ideologia nacionalista dretana ("la crosta nacionalista") que va dominar tals mitjans, que van discriminar i continuen discriminant en les seves tertúlies i fòrums de debat a veus d'esquerra. Mai en cap d'aquestes tertúlies o fòrums se'm ha invitat, ni tampoc a molts altres intel·lectuals d'esquerra. És ja un extrem de desvergonyiment que ara defineixi la meua crítica (a la qual només se li permet una breu carta al director) com a una limitació de la difusió de les seves idees.